

**FAVQULOTDA VAZIYATLARDA BO'LAJAK HAYOT FAOLIYATI
XAVFSIZLIGI O'QITUVCHISINING KASBIY TAYYORGARLIGIGA
YO'NALTIRILGAN YONDASHUV**

<https://doi.org/10.5281/zenodo.11200824>

Sh.M.Tairov

Farg'ona davlat universiteti texnologik ta'lim kafedra dotsenti

tairovsherzod7@mail.com

+998902301416

ANNOTATSIYA

Maqolada favqulotda vaziyatlarda bo'lajak hayot faoliyati xavfsizligi o'qituvchisini kasbiy tayyorlashning asosiy yondashuvlari, tamoyillari va shartlari muhokama qilinadi hamda bo'lajak hayot xavfsizligi o'qituvchisining shaxsga yo'naltirilgan yondashuvi asoslanadi.

Kalit so'zlar

favqulotda vaziyat, xavfsiz xulq-atvor, shaxsga yo'naltirilgan yondashuv, professional o'qituvchilarni tayyorlash.

АННОТАЦИЯ

В статье рассмотрены основные подходы, принципы и условия профессиональной подготовки будущего учителя ОБЖ в условиях чрезвычайных ситуаций, на этом основан личностно-ориентированный подход будущего учителя ОБЖ.

Ключевые слова

чрезвычайная ситуация, безопасное поведение, личностно-ориентированный подход, подготовка профессиональных педагогов.

ABSTRACT

The article discusses the main approaches, principles and conditions for the professional training of a future life safety teacher in emergency situations; this is the basis for the person-oriented approach of a future life safety teacher.

Key words

emergency situation, safe behavior, person-centered approach, training of professional teachers.

Zamonaviy ijtimoiy-iqtisodiy sharoitda ta'limning rivojlanishi kasblar va mutaxassisliklar yaqinlashuviga qarab ketmoqda, bu esa nazariy asoslarni

yangilash va kelajakdagi o'qituvchilar tayyorlash mazmunini takomillashtirish masalalarini dolzarblashtiradi.

Rivojlanib borayotgan zamonaviy ta'lim modeli sharoitida bitiruvchi mutaxassisning kasbiy va ijtimoiy harakatchanligi, uning raqobatbardoshligi, ijtimoiy faolligi, kasbiy va ijtimoiy kompetensiyasi, yangi, istiqbolli texnologiya va kasblarni tez o'zlashtirishga tayyorligi, doimiy o'zgaruvchan jamiyatga osongina moslashish talab etadi.

Ta'lim jarayonida o'quvchilarning kasbiy tayyorgarligi va kasbiy moslashuvi jarayoniga salbiy ta'sir ko'rsatuvchi qator xususiyatlar mavjud: zamonaviy mutaxassisga qo'yiladigan talablarni bilmaslik; mustaqil tanlov qila olmaslik; o'ziga ishonch yo'qligi; mehnat bozori taqdim etayotgan turli imkoniyatlarni ko'rmaslik. Bularning barchasi talabalarning kasbiy tayyorgarligini rivojlantirish va ularda yuqori darajadagi kasbiy tayyorgarlikni ta'minlaydigan zarur kasbiy hamda shaxsiy fazilatlarni shakllantirishning yangi pedagogik yondashuvlarini izlashni talab qiladi.

Kasbiy tayyorgarlikni rivojlantirish ta'lim jarayonida shaxsga yo'naltirilgan yondashuvlarni bajarish orqali amalga oshiriladi.

Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv ta'limda o'quvchining individual xususiyatlari va sub'ektiv tajribasiga, shaxsning moyilligi va ijodiy potentsialini o'z-o'zini rivojlantirishning tabiiy jarayoniga tayanishni, kasbiy "men" ni mustahkamlashni hamda o'z-o'zini etarli darajada adekvatlikni o'z ichiga oladi. Ushbu yondashuvdan foydalanish har bir talabaga tashabbuskorlik, mustaqillik, ish usullarida tanlab olish imkonini beradi, uning tabiiy o'zini namoyon qilish uchun sharoit yaratadi va o'quvchilarning passiv darajadan faollikka kasbiy moslashuvini rivojlantirishga yordam beradi.

Ta'lim jarayonini shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida tashkil etish individual, shaxsiy, kasbiy va ijtimoiy rivojlanishni hayotining bevosita muhitiga bog'liqligini nazarda tutadi. Ta'lim muhiti, shuningdek, o'quvchilar o'zlarini anglaydigan joy sifatida qaraladi. Ijtimoiy va ta'lim muhiti o'quvchilarga eng katta muvaffaqiyatga erishish, o'zini eng yuqori darajada ifoda etish, turli yoshdagi va ijtimoiy guruhlar bilan dialog aloqalarini o'rnatish, turli yoshdagi odamlarning yanada faol yashashiga imkon beradigan faoliyat turini erkin tanlash imkoniyatini beradi. Ma'lumotlarga yondashuvlar ta'lim jarayonida ma'lum tamoyillar to'plami orqali amalga oshiriladi:

- O'rta kasb-hunar ta'limi o'quvchilarining kasbiy moslashuvi ko'rsatkichlaridan biri bo'lgan kompetensiyalar (ijtimoiy, kasbiy va boshqalar); kasb-hunar ta'limi va ta'lim mazmunini doimiy ravishda yangilab borish; mehnat bozoridagi o'zgarishlar munosabati bilan zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalarni takomillashtirish;

- Talabalarga o'zlarining individual xususiyatlari va sub'ektiv tajribasiga muvofiq faoliyatning tegishli turlarini tanlashga imkon beradigan individuallashtirish printsipi ta'limni ijtimoiy talablarga va o'quvchining real qobiliyatlariga mos ravishda real moslashtirish istiqbollari ochib beradi, bu esa o'z faoliyatini rivojlantirishga yordam beradi. talabalarning kasbiy moslashuvini rivojlantirish;

- Integratsiya tamoyili, bir darsda nafaqat turli fanlardan bilimlarni, balki o'qitish va tarbiyalash faoliyati, usullari, texnologiyalarini ham birlashtirish va integratsiya qilish.

Binobarin, o'quvchiga yo'naltirilgan yondashuv o'quvchi tajribasini tashkil etish, ijodiy faoliyat tajribasini o'zlashtirish orqali dunyoga hissiy va qadriyatga asoslangan munosabatni ta'minlash, o'quv maqsadlariga erishishda o'quvchilarning mustaqilligiga tayanish, o'quvchilarning yangi bilimlarni izlashini rag'batlantirish, uni o'zlashtirish yo'llari va "proksimal rivojlanish zonasi" ga e'tibor qaratish va "shaxsning individual xususiyatlari"; pedagogik hamkorlikning insonparvarlik xarakteri.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR.

1. «Pedagogika oliy o'quv yurtlari bitiruvchilarining integrativ kasbiy faoliyatiga tayyorgarligi». Tairov Sh.M, Karimjonov D.U. Nishonov O.T. // 2023/1/9 // International Journal of Education, Social Science & Humanities.// Том 11 // Номер1// Страницы 226-230 // Издатель International FARS Publishers Impact factor (SJIF) = 6.786.
2. "Integration as a trend in the development of pedagogy"// Tairov Sh.M. // ISSN: 2776-0979, Volume 4, Issue 3, Mar., 2023.
3. "Fan va ta'limda integratsiya jarayonlarining o'zaro bog'liqligi"// Tairov Sh.M. (E)ISSN:2181-1784 www.oriens.uz SJIF 2023 = 6.131 / ASI Factor = 1.7 3(4), April, 2023.
4. "Changes in the functional capabilities of the female organism during sports" // Sh. M. Tairov// In Volume 4, Issue 3 of Academicia Globe: Inderscience Research (AGIR) March, 2023.
5. "Pedagogik integratsiya ta'limni integrallash toifasi sifatida"// Sh. M. Tairov// (E)ISSN:2181-1784 www.oriens.uz SJIF 2023 = 6.131 / ASI Factor = 1.7 3(6), June, 2023.
6. «Bo'lajak o'qituvchilarning hayot faoliyati xavfsizligi va texnologik ta'lim sohasidagi kasbiy tayyorgarligi mazmuni o'rtasidagi bog'liqlik»./ Sh.Tairov, Sh.Dehqonova, S.Ismoilova./ Том1/ Номер4 / Страницы 7-9 // 2022/12/25.

7. «Use of foreign experience in the process of professional training of life safety teachers» // Sh.M.Tairov // Journal of Pedagogical Inventions and Practices // Том 13 // Страницы 1-2 // 2022/10/7.
8. «Sporchilarning oziqlanishi: masalaning mohiyati va muammolari». Sh M Tairov // 2022/6/5 // Ijodkor o'qituvchi // Том 2 // Номер19 // Страницы 287-290.
9. «Найот faoliyati xavfsizligi tushunchasining mohiyati, inson faoliyatidagi tutgan o' rni». "Ilm-zakovatimiz - senga, ona-Vatan!" Том 3 // Номер 3-qism // Страницы 24-25 // 2022/5/20.
10. «Ishlab chiqarishda mehnatni muhofaza qilishning o'rni». Sh Tairov, X Vannoprov. // Збірник наукових праць scientia. вилучено із <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/scientia/article/view/16056> // 2021/11/17.
11. «Moslashuv (adaptatsiya) davridagi organizm funksiyalarining dinamikasi va uning bosqichlari». //Sh. M.Tairov. // Новости образования: исследование в XXI веке. // Том1// Номер 3 // Страницы // 456-458. 2022/10/1.
12. «Найот faoliyati xavfsizligi sohasida bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy tayyorlashning nazariy jihatlar». // Sh M Tairov. // IJODKOR O'QITUVCHI. // Том 2 // Номер 19 // Страницы 291-294 // 2022/6/5.
13. «Чрезвычайные и критические изменения климата в странах центральной Азии». Ш. М. Таиров, Б. Б. Абдуллаев. Universum: технические науки. Номер 2-1 (71) // Страницы 5-6 // 2020.
14. «Влияние терапии экватором и тессироном на клиническую симптоматику и функциональное состояние эндотелия сосудов у больных неспецифическим аорто-артериитом». // Ш.М Таиров, М.А Абдуллаева, Е.Г Муйдинова, // Наука молодых-Eruditio Juvenium. // Номер 3 // Страницы 40-45 // 2015.
15. «Влияние пандемии на систему образования». Ш.М Таиров.// Наука сегодня: проблемы и пути решения. // 2021.
16. Favqulodda vaziyatlarda xavflarni boshqarish sohasida ilmiy-metodik asoslarni takomillashtirish va boshqaruv mexanizmlarni muvofiqlashtirish //Sh.M.Tairov// FarDU. ILMIY XABARLAR //2024/№1.